

Advies van 10 december 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven,

tegen:

wijlen [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders Franciscanen
Bleijerheide.

1. De procedure

1.1. Het klaagschrift met bijlagen is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 3 februari 2012. Op 5 april 2012 is een inhoudelijke reactie binnengekomen van mr. R.P. Baetens namens de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus. Op 27 april 2012 heeft mr. J.J.M. Goltstein zich gesteld als opvolgend raadsman van de Ordensgemeenschap, alsmede als zaakwaarnemer voor de erven van de aangeklaagden. Op 20 augustus 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden. Klager is verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. T.W.H.M. Weller. Namens de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus is niemand verschenen. De Klachtencommissie was hiervan vooraf op de hoogte gesteld door mr. Goltstein.

1.2. In een advies van 26 september 2012 heeft de Klachtencommissie de overste van de Ordensgemeenschap geadviseerd om de klacht tegen aangeklaagde niet gegrond te verklaren.

1.3. Op 11 oktober 2012 is een door klager ingediend bezwaarschrift ontvangen, gericht tegen de beslissing van de Klachtencommissie van 26 september 2012. In een beslissing van 29 januari 2013 is het bezwaar niet gegrond verklaard.

1.4. Op 25 juli 2013 is door de griffie van de Klachtencommissie een herzieningsverzoek ontvangen. Op 26 juli 2013 heeft te Utrecht een zitting van de bijzondere kamer van de Klachtencommissie plaatsgevonden. In haar advies van 30 augustus 2013 heeft de bijzondere kamer het verzoek tot herziening gegrond verklaard en bepaald dat de zaak opnieuw wordt behandeld.

1.5. Op 6 november 2013 heeft de Klachtencommissie in raadkamer de zaak opnieuw beoordeeld, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

2. De klacht

2.1. Als tienjarige jongen is klager in 1959 naar het internaat Bleijerheide gestuurd door zijn ouders. Dit omdat zijn ouders een [bedrijf] hadden en daarnaast zou klager veilig zijn en zouden zijn opvoeding en studie zijn gewaarborgd. Klager is daar gebleven tot 1967, dus in totaal acht jaren. Kenmerkend voor die periode was voor klager: tucht, machtsmisbruik, onderdrukking, seksueel misbruik en fysiek en psychisch verbaal geweld.

2.2. Klager kan zich herinneren dat hij zeker vijf maal door aangeklaagde is meegenomen naar zijn kamer en daarbij zogenaamd een pak slaag op zijn blote billen kreeg en daarbij onzedelijk in zijn kruis werd betast. Voor klager was duidelijk dat het slaan in feite niet als straf was bedoeld, maar dat dit aangeklaagde erg opwond.

2.3. Als kind stond klager machteloos tegenover het (seksuele) geweld op het internaat omdat hij was overgeleverd aan de begeleiders/opvoeders die als plaatsvervangers voor zijn ouders optraden. Thuis durfde klager niets te vertellen, omdat hij wist dat hij geen gehoor zou vinden bij zijn ouders, die zoiets niet zouden geloven. Er werd opgezien naar de Katholieke Kerk. De ouders van klager hebben hem ook nooit opgezocht op het internaat. Klager veronderstelt dat dit kwam doordat zij het thuis te druk hadden met hun zaak en dat zij met de gedachte leefden dat klager in een beschermde en veilige omgeving kon opgroeien. Klager heeft nooit binnen het internaat met medeleerlingen hierover durven praten, anders werd je als “vriendje van de broeders” bestempeld en om die reden getreiterd.

2.4. Het verblijf op het internaat heeft diepe sporen achtergelaten en klager heeft met name aanpassingsproblemen gehad toen hij op zijn 18^e weer terugkeerde in de normale maatschappij. Klager was erg teruggetrokken, verlegen en had een minderwaardigheidscomplex. Dit alles heeft hem geremd in zijn maatschappelijke ontwikkeling en hij heeft daarmee tot zeker zijn 29ste levensjaar geworsteld. Na het verlaten van het internaat heeft klager de MTS doorlopen en zijn diploma gehaald. In 1971 is klager opgeroepen voor zijn militaire dienstplicht.

Ook in het contact met meisjes was klager zeer terughoudend en van seksuele contacten is tot zijn 27ste levensjaar weinig tot geen sprake geweest. Op zijn 27ste heeft klager een vaste relatie gekregen met een meisje en daarmee is hij uiteindelijk ook getrouwd. Door de kennismaking met zijn echtgenote heeft klager meer zelfvertrouwen gekregen en is hij gaan groeien als mens. Toen klager ongeveer 35 jaar oud was, is hij als [ambtenaar] bij [Ministerie] gaan werken en heeft daar voor zijn werk regelmatig ook waardering gekregen. Mede hierdoor is zijn angst om te falen afgenomen en heeft hij zich kunnen ontwikkelen. Op zijn 55ste levensjaar is klager gestopt met werken omdat hij gebruik kon maken van een soort vroegpensioen. De huidige openheid over het seksueel misbruik in de Rooms Katholieke Kerk raakt klager steeds weer en doet klager herinneren aan deze voor hem zeer akelige periode in zijn leven.

2.5. Klager verzoekt de Klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Nu aangeklaagde is overleden en maatregelen tegen hem persoonlijk niet meer mogelijk zijn, moet het advies van de Klachtencommissie zich richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. Daarnaast vraagt klager de Klachtencommissie om maatregelen tegen verantwoordelijken en maatregelen ter voorkoming van misbruik, in het advies te betrekken.

3. De reactie

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Er is onderzoek verricht naar de levensloop van aangeklaagde in de (zeer incomplete) archieven van de Nederlandse Congregatie. Mr. Baetens concludeert dat niets is gevonden waaruit ook maar enigszins zou kunnen blijken dat gedragingen van aangeklaagde destijds reeds onderwerp van aandacht zijn geweest. Er zijn meer meldingen binnengekomen ten aanzien van aangeklaagde. Echter, elk specifiek steunbewijs, dat juist de eigen klacht van klager zou kunnen ondersteunen, ontbreekt. De klacht van klager is zeker niet ongeloofwaardig, maar ontbeert specifiek steunbewijs en derhalve komt de klacht niet voor een gegrondverklaring in aanmerking.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn meer dan vijftig jaar verstreken sinds de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben voorgedaan. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Het gaat dan om het (tenminste) vijf keer betasten door aangeklaagde van de geslachtsdelen van klager.

4.4. De Klachtencommissie komt tot dit oordeel gehoord het authentiek aandoende verhaal van klager en op grond van het steunbewijs dat thans voorhanden is in de vorm van een aantal gegrond verklaarde klachten tegen aangeklaagde. Het gaat om de klachten met zaaknummers 2011T292, 2011T529(1), 2011T549(3), 2011T574 en 2012T890(1).

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas tien jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Nu de betreffende congregatie is opgeheven zijn maatregelen tegen verantwoordelijken evenmin mogelijk. De gegrondverklaring van de klacht kan wellicht bijdragen aan de vermindering van het leed van klager. De Klachtencommissie zal adviseren de klacht gegrond te verklaren.

4.7. Over het toekennen van een financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Klager kan zich voor het verkrijgen van schadevergoeding met het onderhavige advies rechtstreeks tot de Compensatiecommissie wenden.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 10 december 2013 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, mr. F.J.M. Walstock en mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door mr. M.J.C. van Leeuwen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan klager verzonden. Aangezien zich in deze geen overste heeft gesteld als kerkelijk gezagsdrager, wordt dit advies niet uitgebracht aan een overste. Niettemin kan klager zich op grond van een besluit van de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) met dit advies zonder tussenkomst van een overste wenden tot de Compensatiecommissie.